

ду, асноўны набор яго рэалій, поўны набор канструкцый і набор лінгвістычных мадэляў розных тыпаў [5, с. 212–213].

Найважнейшым аспектам пры фарміраванні парэміялагічнага мінімуму любой мовы з'яўляецца паказчык адноснай частотнасці той ці іншай парэміялагічнай адзінкі [3]. Сярод даследчыкаў, занятых у галіне вызначэння частотнасці, варта вылучыць славіста М.Ю. Котаву.

Польскі парэміёлаг А. Родак пры даследаванні рускага парэміялагічнага мінімуму вызначае яго як збор парэмій, якія з'яўляюцца агульнавядомымі і актыўна ўжываюцца рускамоўнымі [7, с. 48]. Гэтую дэфініцыю аспрэчвае У.І. Белікаў: «Агульнавядомасць і актыўнае выкарыстанне карэлююць не заўсёды» [1, с. 47].

Трэба адзначыць, што нядаўнія навуковыя даследаванні абвяргаюць, па сутнасці, ідэі парэміялагічнага мінімуму, распрацаваныя Г.Л. Пермяковым. Спецыялісты-парэміёлагі прыходзяць да высновы аб тым, што не існуе агульнага мінімуму носбітаў канкрэтнай мовы. У процівагу дадзенаму паняццю ў публікацыях і навуковых працах сталі ўводзіцца іншыя катэгорыі, сумежныя з парэміялагічным мінімумам. Да прыкладу, адной з падобных катэгорый з'яўляецца «зона пазнавання», якая вызначае ўмоўнае ядро нацыянальнай парэміялогіі. Пры гэтым дадзенае ядро не мае дакладных межаў і змяняецца ў залежнасці ад індывідуальнага ўспрымання парэміялагічнай адзінкі, вобразных і экспрэсіўных патэнцый, асабістага камунікатыўнага вопыту. Дадзены тэзіс пацвярджае і В.М. Макіенка, які паказвае, што супастаўленне рускага парэміялагічнага мінімуму Л.Г. Пермякова і слоўнікаў прыказак даказвае іх кардынальную неадпаведнасць [4, с. 15].

Я.Я. Іваноў паказвае на тое, што парэміялагічны мінімум колькасна абмежаваны моўным матэрыялам, функцыянальна актуальным у канкрэтны перыяд развіцця мовы, дэтэрмінаваным, акрамя ўсяго іншага, экстралінгвістычнымі фактарамі [2, с. 51].

Асабліва цікавае ўяўляе англамоўнае даследаванне Я.Я. Іванова, якое змяшчае апісанне асацыятыўнага эксперыменту, праведзенага з мэтай вылучэння асноўнага беларускага парэміялагічнага фонду. Інфарматарам быў прапанаваны спіс з 1000 слоў раней адабраных парэмій і прапанавана назваць прыказку ці прымаўку, звязаную з гэтым словам. У выніку гэтага эксперыменту было выяўлена ад 80 да 100 адзінак, якія выкарыстоўваюцца найбольш часта; сучасны парэміялагічны мінімум беларускай мовы Я.Я. Івановым быў вызначаны як 400–450 прыказак і прымавак [6, р. 6]. Вынікі дадзенага даследавання былі неаднаразова развіты даследчыкам у іншых працах: у прыватнасці, у манаграфіі аўтар пазначыў асноўныя напрамкі і актуальныя праблемы вывучэння афарыстычных адзінак у беларускай мове, вызначыўшы аб'ём і склад беларускага асноўнага прыказкавага фонду і прыказкавага мінімуму. Цікавымі ўяўляюцца высновы парэміёлага аб уключанасці антыпрыказак і антыцытат у парэміялагічны фонд [2, с. 6].

Такім чынам, сучасныя парэміёлагі не прыйшлі да адзінага меркавання аб прынцыпах пабудовы парэміялагічнага мінімуму, аб іх структуры, аб важнасці даследавання перыферыяльных парэмій, аб рэлевантнасці частотнасці і ўжывальнасці як крытэрыяў для адбору парэмій ў парэміялагічны мінімум.

Спіс выкарыстаннай літаратуры

1. Беликов, В. И. Паремии как объект лексикографии / В. И. Беликов // Труды международной конференции «Диалог». – 2008. – С. 45–49.
2. Иванов, Е. Е. Паремииологический минимум и основной паремииологический фонд / Е. Е. Иванов // Паремииология в дискурсе ; под ред. О. В. Ломачиной. – М. : URSS: Ленанд, 2015. – С. 48–66.
3. Котова, М. Ю. Белорусские пословичные параллели русских пословиц паремииологического минимума / М. Ю. Котова, Н. Е. Боева // Тетради паремииографа: учебно-метод. пособие для студентов. – СПб., 2019. – 304 с.
4. Мокиенко, В. М. Современная паремииология (лингвистические аспекты) / В. М. Мокиенко // Мир русского слова. – 2010. – № 3. – С. 5–20.
5. Пермяков, Г. Л. Основы структурной паремииологии / Г. Л. Пермяков. – М. : Наука, 1988. – [236 с.] – С. 212–213.
6. Ivanov, E. Paremiological minimum and basic paremiological stock (Belarusian and Russian) / E. Ivanov. – Prague, 2002 – 134 с.
7. Rodak, A. Заметки о новом переводном словаре русских пословиц / A. Rodak // Semiosis lexicographica. – 2002. – XI. – Warszawa, 2002. – P. 48.

УДК 811.161.3'373.7

ПАРЭМІЯЛАГІЧНЫ МІНІМУМ

Доўгая Юлія Аляксандраўна

аспірант кафедры агульнага і славянскага мовазнаўства
ўстанова адукацыі «Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт
імя А.А. Куляшова»;
магістр філалагічных навук

Пытанні, звязаныя з вывучэннем і фарміраваннем парэміялагічнага мінімуму мовы, у апошніх даследаваннях атрымліваюць досыць шырокае асяццэнне. Тым не менш, можна сутыкнуцца з шэрагам крытычных аспектаў, у дачыненні да якіх лінгвісты і парэміёлагі да гэтага часу не сфарміравалі адзінага меркавання; акрамя таго, дадзены сегмент парэміялагічных даследаванняў характарызуецца як найбольш дыскусійны і супярэчлівы.

Важнай характарыстыкай парэмій з'яўляецца ступень яе распаўсюджанасці: катэгорыя парэміялагічнага мінімуму як раз і з'яўляецца спробай зрабіць гэты паказчык аб'ектываваным. Важнасць вызначэння мінімуму парэмій, як паказвае У.І. Белікаў, абумоўлена таксама і тым, што мінімум здольны стаць аб'ектыўнай асновай складання слоўнікаў прыказак [1, с. 47].

Адным з першых даследчыкаў, якія паставілі праблему парэміялагічнага мінімуму ў аснову пошукаў у галіне лінгвістычнай парэміялогіі, быў Г.Л. Пермякоў. Дэфініцыя, прапанаваная Г.Л. Пермяковым, выглядае наступным чынам: парэміялагічны мінімум мовы (народа) уяўляе сабой мініяцюру (скарачэнне да мінімуму) усяго парэміялагічнага фонду дадзенай мовы. Парэміялагічны мінімум мовы ўключае ўсе (ці амаль усе) асноўныя асаблівасці ўсяго парэміялагічнага фон-